

Розлуцька Галина Миколаївна

доктор педагогічних наук, професор,

професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет»,

Ужгород, Україна

E-mail: galina.rozlutska@uzhnu.edu.ua

ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0001-9062-5466>

Формування готовності педагога до проектування безпечного освітнього середовища в умовах війни

У статті проаналізовано проблему формування готовності педагогічних працівників до проектування безпечного освітнього середовища (БОС) в умовах війни. Наукова новизна роботи полягає у теоретичному обґрунтуванні педагогічних умов формування готовності педагогічних працівників до проектування БОС закладу освіти в умовах війни; уточнено зміст поняття «безпечне освітнє середовище» та його структури в контексті воєнного стану; розкрито роль готовності педагога до створення ОС; схарактеризовано основні компоненти професійної готовності педагога до забезпечення безпеки освітнього середовища.

Поняття БОС трактується як складна та багатовимірна система закладу освіти, що забезпечує ефективну освіту здобувачів з урахуванням ризик-орієнтованого підходу до її організації. Проаналізовано трансформації змісту поняття БОС та його фізичного, психологічного і соціального аспектів. Увагу приділено оновленню змісту нормативно-правової бази з питань БОС у закладах освіти. На підставі аналізу науково-методичних джерел визначено готовність педагогічного працівника до проектування БОС як інтегративне утворення, яке поєднує мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісний та рефлексивний компоненти. Схарактеризовано основні компоненти професійної готовності педагога до проектування БОС. Доведено, що готовність педагога до проектування БОС формується у тісному зв'язку з класичними цінностями української педагогіки: гуманістичною спрямованістю, відповідальністю за життя дітей, дотриманням традиційних моральних норм.

Встановлено, що формування готовності педагогів до забезпечення фізичної та психологічної безпеки здобувачів освіти є багатоаспектним завданням, яке потребує системного підходу. Визначено, що педагогічними умовами для розвитку готовності педагогічного працівника до проектування БОС є такі: 1) професійна підготовка, яка покликана забезпечити компетентність з основ безпеки життєдіяльності, цивільної безпеки, домедичної допомоги, розвиток стресостійкості; 2) підвищення професійної кваліфікації, що включає курси, вебінари, семінари, тренінги, професійну комунікацію, екстраполяцію досвіду колег у власну професійну діяльність тощо; 3) створення в кожному закладі команди для забезпечення БОС тощо.

Ключові слова: педагогічні працівники, безпечне освітнє середовище, готовність до проектування, педагогічні умови, воєнний стан, професійна підготовка педагога, безпека освіти.

Вступ. Початок повномасштабної війни в Україні актуалізував проблему надання освітніх послуг без ризику для життя та здоров'я учасників освітнього процесу. В умовах війни виник розрив між новими українськими реаліями та готовністю до виконання професійної діяльності у більшості педагогів. Загострилась потреба в оновленні компетенцій педагогічних працівників задля створення безпечного освітнього середовища. Військові загрози активізували проблему визначення шляхів та механізмів готовності педагога до проектування безпечного освітнього середовища.

Мета та завдання дослідження полягають у тому, щоб теоретично обґрунтувати педагогічні умови формування готовності педагогічних працівників до проектування безпечного освітнього середовища закладу освіти в умовах війни. Для досягнення цієї мети поставлено такі завдання: 1) уточнити зміст поняття «безпечне освітнє середовище» та його структури в контексті воєнного стану; 2) розкрити роль готовності педагога в проектуванні безпечного освітнього середовища; 3) схарактеризувати основні компоненти професійної готовності педагога до забезпечення безпеки освітнього середовища.

Матеріали та методи дослідження. Методологічне підґрунтя дослідження забезпечують структурно-функціональний та компетентнісний підхід у межах дослідження двох концептів. Перший охоплює чинні законодавчі акти, Концепцію безпеки закладів освіти тощо; другий – наукові публікації з проблеми безпечного освітнього середовища. Теоретичне обґрунтування здійснено завдяки використанню таких методів, як: аналіз і синтез, порівняння, систематизація, контент-аналіз. Достовірність висновків забезпечили застосування методів узагальнення та інтерпретації.

Результати дослідження. Активні військові дії на значній території України змінили зміст поняття безпеки в освітньому середовищі закладу освіти – від традиційних питань охорони праці та протидії булінгу до облаштування укриттів, евакуації й роботи з психотравмою. Змінилась роль педагога – реалії української освіти вимагають розвитку здоров'язбережувальної, психологічної, емоційної компетентностей. Нині педагогічний працівник має бути рятувальником, психологом і організатором освіти в різних формах, хоча підготовка багатьох педагогів до таких обов'язків виявилася недостатньою. Практика показала здатність освітян швидко опановувати необхідні навички за умов належної методичної підтримки, але систему підготовки треба модернізувати, щоб вона цілеспрямовано формувала нові компетентності.

Безпечне освітнє середовище (БОС) розглядається як складна та багатовимірна система закладу освіти, що забезпечує ефективну освіту здобувачів з урахуванням ризик-орієнтованого підходу до її організації. Під час війни БОС – це компроміс і баланс між різними вимірами безпеки, досягнення якого і є завданням педагогічних працівників, адміністрації закладів освіти та всіх учасників освітнього процесу. Готовність педагогічного працівника до проєктування безпечного середовища освітнього закладу освіти трактуємо як інтегративне утворення, яке поєднує чотири взаємопов'язані компоненти: мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісний і рефлексивний.

Аналіз джерельної бази дослідження свідчить, що формування готовності педагогів до проєктування БОС стає стратегічним завданням починаючи від професійної підготовки та під час підвищення кваліфікації – курси, семінари, вебінари, тренінги, професійна комунікація, екстраполяція досвіду колег у власну професійну діяльність тощо. Таким чином, формування готовності педагогів до проєктування БОС слід реалізувати безперервно.

Під час війни в Україні еволюціонує нормативно-правова база та методичне підґрунтя заходів безпеки в закладах освіти, але залишається потреба у розробці документів, що враховують досвід, набутий за період 2022–2025 років. Започатковано включення тематичних модулів з безпеки в освітні програми педагогічних закладів, активізувалися післядипломні курси, тренінги й вебінари, проводяться тренувальні тривоги та конкурси з першої допомоги. Однак ці ініціативи потребують системності, загального охоплення педагогів, регулярної підготовки і єдиних вимог до укриттів, евакуації тощо.

Обговорення результатів. Через військові виклики освіта України опинилася у нових реаліях функціонування, які загрожують життю та здоров'ю учасників освітнього процесу через масштабні руйнування освітньої інфраструктури; вимушене переміщення учасників освітнього процесу; ускладнення доступу здобувачам до освіти, порушення безперервності освітнього процесу; втрату управлінського контролю на тимчасово окупованих територіях або в зонах активних військових дій тощо. Загрози стимулювали як державу, так і освітянську спільноту до дій: МОН України з перших днів війни видає нормативні акти, що регламентують безпечні умови навчання, започатковуються курси і тренінги для педагогів щодо дій у надзвичайних ситуаціях, з'являються наукові дослідження, присвячені формуванню готовності педагогів працювати в умовах воєнного стану.

У законодавстві України поняття БОС закріплено на рівні Закону «Про освіту» (Закон «Про освіту», 2017) як сукупність умов у закладі освіти, які унеможливають заподіяння шкоди учасникам освітнього процесу. У педагогіці під безпекою розглядають (Беляєва, 2024: 36) стан захищеності життєво важливих інтересів особистості, суспільства, організації, підприємства від потенційно і реально існуючих загроз або відсутність таких. Визначення еволюціонувало, набуло нового змісту: від запобігання травмуванню чи моральному приниженню до фізичного збереження життя, психоемоційної стабільності, кризового менеджменту.

Орієнтирами для трансформації суті БОС стали чинні нормативні документи, які визначають стратегію розвитку освітньої галузі в умовах військової небезпеки, зокрема: «Концепція безпеки закладів освіти» (Концепція, 2023) розроблена з метою створення рівних, належних і безпечних умов здобуття освіти, організація БОС, зокрема в умовах військової агресії Російської Федерації проти України в період 2023–2025 рр. У квітні 2023 р. були внесені зміни до Закону України «Про освіту», які пояснюють поняття БОС як «сукупність умов у закладі освіти, що унеможливають заподіяння учасникам освітнього процесу фізичної, майнової та/або моральної шкоди» (Закон «Про освіту», 2017).

Правознавчі студії В. Саббатовського свідчать (Саббатовський, 2024), що в усіх спеціальних законах, які регулюють правове забезпечення освітнього середовища, питання безпеки на рівні військової

або техногенної чи іншої небезпеки нелокального характеру українським законодавцем наразі не розглядається. У дослідженні Н. Беляєвої (Беляєва, 2024: 41–46) проведено ґрунтовний аналіз правових актів, що регламентують освітню діяльність закладу освіти у випадках виникнення надзвичайних ситуацій. Проте вважаємо слушною думку О. Мельничук (Мельничук, 2024: 50), що відповідних змін вимагають законодавчі норми у частині визначення БОС; гарантування права кожному учаснику освітнього процесу та закладам освіти права на БОС тощо.

Оновлене визначення поняття БОС з урахуванням небезпеки, ризиків і загрози під час воєнного стану використовується у методичних рекомендаціях і науково-педагогічних публікаціях. Одночасно в наукових публікаціях не має однозначного тлумачення поняття «безпека», тому В. Саббатовський (Саббатовський, 2024: 496) пропонує розглядати його з юридичної точки зору як стан захищеності життєво важливих інтересів особистості, суспільства і держави від внутрішніх і зовнішніх загроз.

Аналіз праць сучасних науковців дозволив нам (Розлуцька, 2025) трактувати БОС як складну та багатовимірну систему закладу освіти, що забезпечує ефективну освіту здобувачів з урахуванням ризик-орієнтованого підходу до її організації. Системотвірними чинниками БОС, за Г. Євсєєвою, (Євсєєва, 2025) є суб'єкти освітнього процесу – це здобувачі освіти, педагогічні працівники, адміністрації та інші співробітники, які в процесі взаємодії створюють освітнє середовище. Під проектуванням БОС розуміємо цілеспрямовану діяльність педагога зі створення і підтримання таких умов в освітньому процесі, які забезпечують фізичну, соціальну і психологічну безпеку всіх його учасників.

Погоджуємось з Г. Єфремовою (Єфремова, Клочко, Клочко, 2024: 9) у тому, що створення БОС на сьогодні стало одним з першочергових завдань закладу освіти, виконання якого має реалізувати право на безпечні та нешкідливі умови навчання в умовах війни. Важливою видається думка дослідниці, що формування БОС потребує координації дій адміністрації закладу освіти, педагогічних працівників та всіх зацікавлених учасників освітнього процесу, зокрема: організаційної та психологічної підготовки педагогів до роботи в умовах воєнного стану; підготовленості здобувачів до навчання в умовах небезпеки (сирени, тривоги, бомбардування) (Євсєєва, 2025: 173).

У дослідженнях Н. Беляєвої (Беляєва, 2024), Г. Євсєєвої (Євсєєва, 2025), Г. Єфремової, О. Клочко, О. Клочко (Єфремова, Клочко, Клочко, 2024), Г. Розлуцької (Розлуцька, 2025) та ін. у структурі БОС виділено кілька рівнів, зокрема фізичний, що визначається наявністю захисної інфраструктури у закладі освіти (укриття, надійні укріплення будівель, система оповіщення про тривогу, пожежна безпека, охорона периметру); забезпечення основних потреб здобувачів (вода, медикаменти, санітарні умови в укритті); чіткі протоколи дій у разі надзвичайних ситуацій (евакуація, переміщення в укриття, надання першої допомоги). Соціальний рівень безпеки вимагає недискримінаційного толерантного середовища, підтримуючих стосунків між здобувачами та педагогами, толерантності до внутрішньо переміщених осіб, недопущення їх стигматизації, створення атмосфери прийняття і взаємодопомоги.

За Н. Беляєвою (Беляєва, 2024: 28), психологічна БОС має запобігати конфліктам між учасниками освітнього процесу, слугувати середовищем, вільним від дискримінації та відсутністю насильства у всіх його проявах. Психологічна безпека досягається у створенні відчуття стабільності, що захищає учасників освітнього процесу від хронічного стресу, тривоги, страху, травматичного інформаційного контенту. Це можливо в умовах війни: дотримання розпорядку (навіть під час повітряних тривог проводити в укритті спокійні заняття), відкрито спілкуватися, надавати психологічну підтримку.

Зазначимо, що БОС під час війни – це компроміс і баланс між різними вимірами безпеки, досягнення якого і є завданням педагогів та адміністраторів закладів освіти. Військові події спричинили масову цифровізацію: онлайн-навчання дозволило не переривати освітнього процесу. Інструментами безпечного освітнього середовища стали цифрові платформи на зразок Zoom, Google Classroom, Meet, електронні ресурси. Освітні заклади облаштовували укриття, неухильно виконували протоколи безпеки під час тривоги тощо. Змішаний формат навчання став нормою: навіть освітні заклади, які працюють очно, працюють у дистанційному режимі з тими, хто тимчасово виїхав або не може відвідувати. Цифрова компетентність педагога перетворилася на життєво необхідний складник його професіоналізму, без якого освітній процес у кризових умовах неможливий.

Отже, війна значно розширила професійні вимоги до сучасного педагога: до ролі наставника і транслятора знань додалася роль захисника і кризового менеджера. Це висуває нові вимоги до його готовності до проектування безпечного освітнього середовища. Аналіз наукових джерел (Беляєва, 2024; Гнатюк, 2023 та ін.) дозволяє розглядати готовність педагога до проектування БОС як комплекс знань про норми і правила безпеки, методи навчання з питань безпеки; практичні навички реагування на надзвичайні ситуації, організацію роботи в укритті, надання першої допомоги, психологічну підтримку дітей, та ціннісно-мотиваційних установок, які визначають пріоритетність життя і здоров'я, відповідальність, стресостійкість тощо.

Виділимо основні компоненти професійної готовності педагога, які є важливими для забезпечення безпеки освіти під час війни: мотиваційно-ціннісний, що відображає особистісну позицію педагога: усвідомлення пріоритету безпеки; когнітивний компонент – система знань педагога про основи безпеки життєдіяльності, цивільного захисту, домедичної допомоги, психології; діяльнісний компонент акумулює організаційні уміння, педагогічні технології, комунікативні, цифрові навички; рефлексивний компонент означає здатність педагога аналізувати і вдосконалювати свою діяльність із забезпечення безпеки, усвідомлювати межі власної компетентності і прагнути до професійного вдосконалення. Усі перелічені компоненти інтегруються у цілісну якість – готовність педагога до проєктування безпечного середовища. Зауважимо, що жоден із компонентів не варто розглядати у разі проєктування БОС окремо від інших, оскільки складність та багатовимірність поняття вимагає об'єднання, взаємозв'язку та спільного розвитку різних компонентів.

Зауважимо, що в українських реаліях формування готовності педагога до проєктування БОС відбувається безпосередньо під час війни з опорою на післядипломне навчання та професійне самоудосконалення. Тому, крім курсів, вебінарів, семінарів, практикумів, тренінгів, ініційованих закладами, важливо створювати в кожному закладі команду забезпечення безпечного середовища. У соціальних мережах, зокрема Facebook, діють групи «Безпечне освітнє середовище», де педагоги діляться досвідом колег і переймають кращі практики.

Результати проведеного дослідження свідчать, що поняття БОС за час війни суттєво трансформувалося, проте реальні потреби перевищують задекларовані в нормативно-правових документах мінімальні вимоги. Аналіз теоретичних джерел і наш педагогічний досвід підтверджують, що педагоги готові освоювати роль рятувальника й кризового менеджера, але потребують цілеспрямованої підтримки з боку держави й закладів освіти. Розвинені ціннісні установки та знання педагога не компенсують відсутності практичних навичок організації освітнього процесу в укритті або надання домедичної допомоги. Водночас очевидним здобутком став розвиток цифрової компетентності педагогічних працівників, оскільки перехід на змішані та дистанційні формати забезпечує безперервність навчання у періоди обстрілів. Нагальною залишається потреба в комплексній державній політиці, що поєднує модернізацію законодавчої бази, стандартизацію безпекової підготовки педагогів та впровадження інтегрованих програм.

Висновки. Вищенаведене дозволяє зробити висновок, що з урахуванням військових викликів найголовнішим завданням освіти стає створення БОС для всіх учасників освітнього процесу. Встановлено, що, незважаючи на правову невизначеність змісту БОС, формування готовності педагогів до забезпечення фізичної та психологічної безпеки здобувачів освіти є актуальним, багатоаспектним завданням для науковців, менеджерів освіти та освітянської спільноти. Доведено, що готовність педагога до проєктування безпечного освітнього середовища закладу освіти формується у тісному зв'язку з класичними цінностями української педагогіки: гуманістичною спрямованістю, відповідальністю за життя дітей, дотриманням традиційних моральних норм. Визначено, що педагогічними умовами для розвитку готовності педагогічного працівника до проєктування безпечного освітнього середовища є такі: 1) зміст професійної підготовки, що забезпечить компетентність з основ безпеки життєдіяльності, цивільної безпеки, домедичної та психологічної допомоги, розвиток стресостійкості та підвищення цифрової грамотності; 2) професійне вдосконалення, що включає навчальні курси, семінари, тренінги, професійну комунікацію, екстраполяцію досвіду колег у власну професійну діяльність; 3) створення в кожному закладі команди для забезпечення БОС тощо. Перспективи подальших досліджень вбачаємо у дослідженні зарубіжного досвіду країн, які мають досвід освіти в умовах війни, зокрема Ізраїлю, та розробці програми з підвищення кваліфікації «Проєктування безпечного освітнього середовища», який би містив теоретичну частину, практикум, ситуаційні вправи, тестування знань.

Література

Беляєва Н. П. Формування готовності майбутніх учителів до реалізації безпечного освітнього середовища у початковій школі : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2024. 261 с.

Гнатюк О. В. Безпечне освітнє середовище в умовах воєнного часу: психологічний аспект. Освітній процес в умовах війни та у повоєнний період: виклики та шляхи подолання : матеріали Всеукр. наук.-практ. онлайн-конф. (25026 жовт. 2023 р., Київ). Київ, 2023. С. 14–19.

Євсєєва Г. Безпечне освітнє середовище – вимога часу. Адаптивні процеси в освіті : зб. матеріалів 4-го Міжнародного наукового форуму / За заг. ред. Г. В. Єльнікової. Київ : Юстон, 2025. С. 173.

Єфремова Г. Л., Ключко О. М., Ключко О. О. Безпечне освітнє середовище: умови, засоби та шляхи створення : посібник. Суми, 2024. 188 с.

«Про освіту» : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII (ред. від 01.06.2025). URL: zakon.rada.gov.ua/go/2145-19 (дата звернення: 24.08.2025).

Концепція безпеки закладів освіти : розпорядження Кабінету Міністрів України від 07.04.2023 № 301-р. URL: zakon.rada.gov.ua/go/301-2023-р (дата звернення: 24.08.2025).

Мельничук О. Ф. Право на безпечне освітнє середовище та на безпеку закладу освіти: пропозиції до законодавства. Забезпечення прав людини: національний і міжнародний вимір : зб. матеріалів III Всеукр. наук.-практ. конф. до 75-річчя Загальної декларації прав людини (Вінниця, 7 груд. 2023 р.). Вінниця, 2024. С. 46–51.

Розлуцька Г. М. Проєктування безпечного освітнього середовища закладу фахової передвищої освіти в умовах сучасних військових викликів. Інноваційна педагогіка. 2025. № 84. С. 82–86.

Саббатовський В. Ю. Безпечне освітнє середовище в умовах українських реалій. Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти : матер. VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (Дніпро, 15 берез. 2024 р.). Дніпро : ДДУВС, 2024. Ч. II. С. 495–498.

Preparing educators to design a safe educational environment in wartime conditions

Rozlutska Halyna

*Doctor of Sciences (in Pedagogy), Professor, Professor of the Department of General Pedagogy
and Pedagogy of Higher School
State University “Uzhhorod National University”, Uzhhorod, Ukraine*

This article analyses the problem of developing teachers' readiness to design a safe educational environment (SEE) under wartime conditions. The scientific novelty lies in the theoretical substantiation of the pedagogical conditions for fostering teachers' readiness to design an SEE within an educational institution during war; the clarification of the concept of a "safe educational environment" and its structure in the context of martial law; the explication of the teacher's role in creating the educational environment (EE); and the characterization of the core components of teachers' professional readiness to ensure the safety of the educational environment.

The SEE is construed as a complex, multidimensional system of an educational institution that secures effective learning for pupils through a risk-oriented approach to its organization. Transformations in the content of the SEE and its physical, psychological, and social dimensions are examined. Particular attention is paid to the ongoing renewal of the regulatory and legal framework governing the SEE in educational institutions. On the basis of an analysis of scholarly and methodological sources, teachers' readiness to design the SEE is defined as an integrative construct combining motivational-value, cognitive, activity-based, and reflective components. The principal components of professional readiness for designing the SEE are delineated. It is demonstrated that such readiness is formed in close connection with the classical values of Ukrainian pedagogy: a humanistic orientation, responsibility for the lives of children, and adherence to traditional moral norms.

It is established that developing teachers' readiness to ensure pupils' physical and psychological safety is a multifaceted task that requires a systemic approach. The pedagogical conditions for strengthening teachers' readiness to design the SEE include: (1) professional preparation that ensures competence in the fundamentals of life safety, civil protection, and first aid, alongside the development of stress resilience; (2) continuing professional development encompassing courses, webinars, seminars, trainings, professional communication, and the extrapolation of colleagues' experience into one's own practice; and (3) the creation, in every institution, of a dedicated team responsible for ensuring the SEE.

Keywords: *teaching staff; safe educational environment; readiness for design; pedagogical conditions; martial law; teacher professional preparation; educational safety.*

References

Bieliaieva, N. P. (2024). Formuvannia hotovnosti maibutnikh uchyteliv do realizatsii bezpechnoho osvitnoho seredovyscha u pochatkovii shkoli [Formation of future teachers' readiness to implement a safe educational environment in primary school]. Candidate's thesis. Kyiv: Ukrainskyi derzhavnyi universytet imeni M. P. Drahomanova [in Ukrainian].

Hnatiuk, O. V. (2023). Bezpechne osvitnie seredovysche v umovakh voiennoho chasu: psykholohichniy aspekt [Safe educational environment in wartime: A psychological perspective]. Osvitnii protses v umovakh viiny ta u povoiennyi period: vyklyky ta shliakhy podolannia – Educational process under martial law and in the

post-war period: Challenges and ways to address them (Conference proceedings, Kyiv, October 25–26, 2023, pp. 14–19) [in Ukrainian].

Yevsieieva, H. (2025). Bezpechne osvitnie seredovyshche – vymoha chasu [A safe educational environment is the need of the time]. In H. V. Yelnykova (Ed.), *Adaptyvni protsesy v osviti: Zbirnyk materialiv 4-ho Mizhnarodnoho naukovo forumu* [Adaptive processes in education: Proceedings of the 4th International Scientific Forum] (p. 173). Kyiv: Yuston [in Ukrainian].

Yefremova, H. L., Klochko, O. M., & Klochko, O. O. (2024). Bezpechne osvitnie seredovyshche: umovy, zasoby ta shliakhy stvorennia: Posibnyk [Safe educational environment: Conditions, tools and ways of creation: A manual]. Sumy: NVV KZ SOIPPO [in Ukrainian].

Zakon Ukrainy “Pro osvitu” [Law of Ukraine “On Education”]. (2017, September 5; as amended June 1, 2025). zakon.rada.gov.ua. Retrieved August 24, 2025, from: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2145-19> [in Ukrainian].

Kontseptsiiia bezpeky zakladiv osvity: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 07.04.2023 № 301-r [Concept of safety of educational institutions: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 301-r dated 07 April 2023]. (2023, April 7). zakon.rada.gov.ua. Retrieved August 24, 2025, from: <https://zakon.rada.gov.ua/go/301-2023-%D1%80> [in Ukrainian].

Melnychuk, O. F. (2024). Pravo na bezpechne osvitnie seredovyshche ta na bezpeku zakladu osvity: propozyzii do zakonodavstva [The right to a safe educational environment and to the safety of an educational institution: Proposals for legislation]. In *Zabezpechennia prav liudyny: natsionalnyi i mizhnarodnyi vymir – Ensuring human rights: National and international dimension* (Proceedings of the 3rd All-Ukrainian scientific-practical conference, Vinnytsia, 7 December 2023) (pp. 46–51). Vinnytsia [in Ukrainian].

Rozlutska, H. M. (2025). Proiektuvannia bezpechnoho osvitnioho seredovyshcha zakladu fakhovoi peredvyshchoi osvity v umovakh suchasnykh viiskovykh vyklykiv [Designing a safe educational environment of a professional pre-tertiary education institution under current military challenges]. *Innovatsiina pedahohika – Innovative Pedagogy*, 84, 82–86 [in Ukrainian].

Sabbatovskyi, V. Yu. (2024). Bezpechne osvitnie seredovyshche v umovakh ukrainskykh realii [Safe educational environment in the Ukrainian context]. In *Mizhnarodna ta natsionalna bezpeka: Teoretychni i prykladni aspekty – International and national security: Theoretical and applied aspects* (Proceedings of the 8th International scientific-practical conference, Dnipro, 15 March 2024), Part II (pp. 495–498). Dnipro: DDUVS [in Ukrainian].

Received: August 25, 2025
Accepted: September 14, 2025
Published: December 30, 2025